

"In-Nissieġa" ta' Dun Karm

U

"La Tessitrice" ta' Giovanni Pascoli

— Patri Dwardu Fenech, O.S.A. —

"In-Nissieġa" ta' Dun Karm dehret fil-pubbliku għal-ewwel darba fil-gurnal **Il-Habib** tat-22 ta' Lulju 1913. Hekk tiġi li dehret fis-sena ta' wara l-mewt ta' Giovanni Pascoli li hu wkoll kiteb fuq in-nissieġa. Dak iż-żmien, in-newl kien haġa komuni. Fil-bidu ta' das-seklu, anki nannuwi, Francois Calleja, kellu n-newl tiegħu fil-Qrendi. In-newl kien ukoll biċċa mill-esperjenza ta' hajjet Pascoli. Għalhekk, wiehed jista' jifhem il-ghala ż-żewġ poeti Dun Karm u Pascoli kitbu fuq l-istess suġġet.

Madankollu, seta' ġara li Dun Karm kien imqanqal biex jikteb il-poeżija tiegħu wara li qara dik tal-Pascoli? Mhix haġa faċli tgħid iva jew le mingħajr ma jkollna xi dokument storiku f'idejna. Zgur li Dun Karm kien midhla tal-Poeti Taljani, inkluż il-Pascoli. Hu wasal biex saħansitra halla hafna sinjali bejn il-paġni ta' kotba ta' poeżiji li kien jaqra qabel ma rtira mill-Biblijoteka Rjali. Zgur ukoll li kien iġhallimhom fis-Seminarju ta' l-Isqof fil-Furjana. Jien rajt ukoll noti fuq poeti Taljani li kien ta' Dun Karm fil-klassi. Għal-poeżija "In-Nissieġa", ikollna ngħidu, li jekk kien hemm xi influwenza, din kienet remota hafna. Veru li hemm tixbih fl-isem, imma aktarx li hawn jieqaf it-tixbih kollu. Sostanzjalment, il-poeżiji huma diversi.

Biex wiehed ikun jista' jqabbel iż-żewġ poeżiji flimkien, se ngħibu qlib ta' poeżija "La Tessitrice" tal-Pascoli. Biex ma ntellfux is-sens, se nhallu r-rima barra.

In-Nissieġa

ta' Giovanni Pascoli

Jien qgħadt bil-qiegħda fuq il-banketta
l-istess bħal darba... Kemm-il sena ilu?
W hija, bħal darba, marsusa qagħdet
fuq il-banketta.

W anqas hoss ċkejken ta’ kelma waħda;
Hemm biss tbiessima ta’ tjeba kbira.
U dik l-id bajda titfa’ l-mekkuċ.

Nibki w nghidilha: “Kif stajt qatt jiena,
o qalb ta’ qalbi, minnek ninfired?”
Tibki, u tghidli b’sinjal la muta:
“Kif stajt qatt inti?”

U bi tnehida għalhekk hi taqbad
il-moxt la muta, u tiġbdu lejha.
U l-mekkuċ mutu jghaddi u jerga’.

Nibki, w nit’obha: “Ghidli ftit l-ghala
m’ghadux ihabbat il-moxt harkieni?
Thares fiss lejja beżghana w twajba:
“Għax ma jhabbatx?”

U tibki, tibki: “O qalb ta’ qa’bi,
xejn ma qalulek? Inti ma tafx?
Jien m’iniex hajja hlief ġewwa qalbek.

Mejta! Iva, mejta! Jekk ninseġ, ninseġ
għalik biss jiena. Il-kif, ma nafx!
Hawn f’din ix-xoqqa, taht iċ-ċipressa,
hdejk jien sa fl-aħhar għal dejjem norqod.”

Jinghad li l-Pascoli, meta kien għadu daqsxejn ta’ ġuvni, kien ilitaqa’ ma’ tfajla li kienet tinseġ f’San Mawru. Hu nnamra magħha għal xi żmien. Wara ii kienu għadew hafna snin, il-Poeta stħajjel li reġa’ mar fl-istess post halli jfittixha. Imma hi kienet ġa ilha mejta s-snin. Kien għalhekk x’hin fl-istħajjel tiegħu qagħad bil-qiegh-da fuq il-banketta mank hoss ċkejken ta’ kelma waħda ma sema’. Kien għalhekk li n-nissieġa kelmitu b’sinjal mutu. Kien għalhekk ukoll li kemm il-moxt, u kemm il-mekkuċ kienu muti. Kollox kien qisu bħal fiċ-ċinematografu: l-azzjoni tidher, imma hoss ta’ xejn. It-nehida li tissemma fil-vers hdax ma hix tan-nissieġa, imma tal-Poeta nnifsu li kien qed jara x’qed jiġri quddiemu, naturalment, dejjem fl-immaginazzjoni tiegħu.

“In-Nissieġa” ta’ Dun Karm ma tidhirx li kienet imnebbha minn xi persuna determinata bħal fil-każ ta’ Giovanni Pascoli. Li kieku

kien hekk, x'aktarx li konna nsibu nota fuq hekk fix-xoghol **Dun Karm** — **Hajtu u Hidmietu** ta' Guže' Cardona. Li ġara hu, disgha u disghin fil-mija, li wara li Dun Karm qara l-poeżiji tal-Pasco'i, thajjar li hu wkoll jikteb fuq l-istess sugġett. Hekk jidher li ghamel ukoll wara li qara l-poeżiji "Il Viatico" u "Non Omnis Moriar" ta' l-istess poeta Taljan. Imma ġara li Dun Karm ma setax jittratta bl-istess mod kif ghamel il-Pascoli lin-nissieġa żagħżuġha.

"In-Nissieġa" ta' Dun Karm fiha żewġ taqsimiet ewlenin: l-ewwel taqsima, li fiha l-ewwel hames strofi, hi l-parti deskrittiva; it-tieni taqsima, li fiha seba' strofi, hi l-parti riflessiva. Taqsimiet bhal dawn huma tipiċi għal Dun Karm.

Id-dinja kienet għadha kobba d'am. Imma n-nissieġa żagħżuġha kienet ġa halliet friexha u xeghlet il-musbieh li mit-tieqa mbexxqa xehet sing abjad ta' dawl fuq il-hajt faċċata tagħha. Hekk,

Fuq in-newl titla' qalbenija: tqieghed
Minghajr ma thares, iż-żerkuna u fuqha
Kemmx xejn tintelaq; is-salib imqaddes
Trodd u tithejja.

Hawnhekk "tibda t-twerżiqa minn tar-rfies". Fil-waqt li f'Pascoli hemm is-sikta, f'Dun Karm insibu l-hsejjes. F'ta' l-ewwel hemm l-isthajjil; f'tat-tieni hemm ir-realtà. Minn barra t-twerżiqa tal-irfies, f'Dun Karm insibu wkoll il-hoss tlikk tlikk li jagħmel il-moxt meta n-nissieġa tiġbdu darbtejn. Dan hu dak li teknikament ngħidu li n-nissieġa 'thabbat'.

Fil-parti riflessiva, Dun Karm jagħmel enfasi fuq l-għaqal, is-safa, il-bżulija u s-saħħa tax-xebba nissieġa. Jagħmel ukoll kuntrast max-xebba ta' l-ibliet li toqgħod sa nofs il-lejl tiżfen mad-daqq. Jidher li fis-subkonxju ta' Dun Karm kien hemm averżjoni għax-xebbiet ta' l-ibliet. Ara l-kuntrasti li jagħtina:

Il-qawwa ta' dirghajk ahjar mill-bjuda;
Is-saħħa ta' riglejk ahjar minn ġmie'hom;
Qalb safja l-hena minn tal-hajja: ħrafa
Ġid u fohrija.

Sa ma Dun Karm wasal fil-ghaxar strofa, hu jgħid lix-xebba li beda jbexbex u beda t-tgeġwiġ u l-ghana ta' l-ghasafar. Għalhekk iridha titfi l-musbieh u tagħmel il-hila, għaliex issa li x-xemx tiela', id-dinja kol'ha tqum taħdem magħha. Il-ghażżien biss jagħmel eċ-

---

čezzjoni: hu jmur jorqod miflug, u minflug jerga' jqum!

Dun Karm, fl-ahhar zewgt ivrus, idahhal l-element religjuż u jghid lin-nissiega:

Omm Alla, ftakar, f'din id-dinja kienet.

Haddiema bhalek.